

Gospesvetsko polje z južne strani.

Gospa Sveta.

Zgodovinsko-krajepisna črtica. — Spisal *Valentin Podgorc*.

Preminjajo se narodi, prestoli
se podirajo, cerkev pa ostane.

Napoleon.

Gospa Sveta je izmed najstarejših in najznamenitejših cerkvâ v Slovencih. Sicer je naša domovina že dolga leta poprej poznala blaženi nauk Kristusov, preden zgodovina govori o Gospé Sveti, a prve cvetlice krščanske je zatrla nemila osoda, in le tuintam še priča iz razvalin izkopan spomenik, da so tod hodili že v prvih desetletjih krščanske dobe naši blagovestniki. Čim večja so bila mesta, tem prej se je oznanovalo v njih krščanstvo, in gotovo so učenci sv. Pavla že mislili oznanjevati sveti evangelij mestom Sisciji, Celeji, Petoviju, Virunu in Temniji. Sv. Pavla list do Tesaloničanov¹⁾ priča, da je apostol v Solunu oznanoval krščanstvo in si pridobil precejšnje število vernikov in da se je vera od tod širila na vse strani. L. 52. je prišel tudi sv. Peter v zapadni Ilirik. Ali je bil sv. Pavel samo v Solunu? Pisatelji 2. in 3. stoletja trdé, da je hodil po vsi Iliriji, in škof Dorotej, ki je kot mučenik umrl l. 363., našteva ilirske škofije, v ka-

terih so bili učenci Gospodovi in sicer: „Silvan, ki je s Pavlom z besedo vero razširjeval, postal je škof solunski . . . Andronik, katerega se apostol spominja v listu do Rimljanov, postal je škof panonski (v Sremu), . . . Hermes je bil škof v Dalmaciji, in Klement v Sardiki.“²⁾

Tega ne pripoveduje legenda, marveč zanesljiva zgodovina, kajti vojvoda Kocelj je pisal papežu Hadrijanu in ga prosil, naj sv. Metoda posveti v škofa sremskega.³⁾ Če so bili apostoli že v Sremu, prišli so gotovo tudi višje navzgor po Savi in po Dravi v velika rimska mesta naših deželâ. In res so se v virunskih razvalinah našli starodavni ostanki, ki pričajo, da se je že v rimski dobi tod molil Kristus. Našla se je podoba

¹⁾ Silvanus qui et ipse cum Paulo verbo servivit Thessalonicensium factus est episcopus . . . Andronicus, cujus etiam apostolus in ea quae ad Romanos est recordatur, Pannoniae (Sirmii) factus est episcopus . . . Hermes Dalmatiae episcopatum sortitus est, Clemens Sardicae factus est episcopus.“ (Huber, Geschichte der Einführung und Verbreitung des Christenthums I. 62.)

²⁾ Ut illum ordinaret episcopum in Pannonia in sedem Andronici apostoli, qui ex septuaginta fuit.“ Huber l. c.

¹⁾ Thess. 1. 8.